

Садовець О. В. Особенности лексического наполнения текстов современной английской прессы.

Аннотация

В статье проанализированы лексические особенности англоязычной прессы. Установлено, что особенного внимания заслуживает специфика употребления неологизмов, окказионализмов, аббревиатур, реалий, фразеологизмов, фразовых глаголов. Охарактеризованы роль и значение каждого из этих видов лексических единиц и средств для экспрессивной окраски, современного звучания, передачи эмоций автора и т.д.

Ключевые слова: лексические единицы, англоязычная пресса, неологизмы, аббревиатуры, окказионализмы, фразеологизмы, реалии, фразовые глаголы.

Sadovets O. V. Peculiarities of lexical content of modern English language periodicals.

Summary

It has been substantiated that English language periodicals are full of lexical units and devices that are used to influence readers, interest them and cause some reaction. To do this a great range of different lexical devices are used. They include repetitions, abbreviations, proper names, internationalisms, occasionalisms, neologisms, phrasal verbs etc. Lexical devices of English language periodicals, their meaning and role as well as peculiarities of using have been analyzed in the article.

It has been defined that readers as well linguists find it quite difficult to understand and interpret some lexical units, namely neologisms, occasionalisms, abbreviations, realisms, phraseologisms and phrasal verbs. Their incorrect interpretation can mislead readers and, as a result, the content of the text can be understood in a wrong way.

The paper underlines the main points that should be taken into account when dealing with these lexical units. Their specific features as well as meanings have been characterized on definite examples. It has been substantiated that they are used for more vibrant transmission of the message and expression of the author's emotions. It has been proved that these lexical units make the language of the press modern, expressive, rich, and diverse. That's why they are indispensable part of modern press and require further detailed study. Besides, they are directly related to stylistic perception of texts.

Key words: lexical units, English language periodicals, neologisms, occasionalisms, abbreviations, realisms, phraseologisms and phrasal verbs.

УДК 821.161.2 – 31.09

Станіславова Л. Л.,
кандидат філологічних наук, доцент,
декан гуманітарно-педагогічного факультету
Хмельницького національного університету
E-mail: riska761@gmail.com

**АСИМЕТРИЧНІ АНТОНІМИ В УКРАЇНСЬКИХ
АФОРИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ**

У статті досліджено особливості асиметричних антонімів у сучасних українських афористичних текстах. Виділено ідеографічно неоднорідні антоніми, антоніми зі стильовою, стилістичною неоднорідністю, контекстуальні антоніми. Описано механізм формування асиметричної антонімії різних типів.

Ключові слова: антоніми, асиметричні антоніми, ідеографічні антоніми, стильова, стилістична неоднорідність антонімів, контекстуальні антоніми.

В українському мовознавстві загальнотеоретичні проблеми антонімії розглядалися в аспекті загальнолексичних досліджень у працях Л. А. Лисиченко [7], В. М. Русанівського [4], К. В. Тараненко [13] та ін. або стилістики – у працях О. Д. Пономаріва [11], Л. І. Мацько та ін. [8]. До окремих питань аналізованого типу семантичних відношень зверталися автори наукових студій В. В. Василенко [3], В. П. Коваль В.П. [5], В. В. Турчин, В. М. Турчин [14] тощо. У 1987 році вийшов у світ перший словник антонімів української мови, укладений Л. М. Полногою [див. 10]. Незважаючи на наявність у наш час значної кількості досліджень антонімії, деякі аспекти цих досліджень залишаються дискусійними. У першу чергу це стосується питання про обсяг і типологію антонімічних одиниць.

На початковому етапі формування теорії антонімії науковці трактували це явище з позицій, які сьогодні прийнято називати «вузьким підходом до розуміння антонімії». Так, за Л. А. Булаховським, під антонімією треба розуміти «не просто протиставлення, виражене через додавання заперечення, а

протиставлення значень, виражене різними коренями» [2, с. 45]. В. Н. Комісаров кваліфікував антоніми як «слова, пов'язані протилежністю своїх лексичних значень» [6, с. 168]. Узагальнюючи погляди представників «вузького» підходу до трактування обсягу антонімічних одиниць, можна зробити висновок, що основними релевантними ознаками антонімів у цьому випадку визнаються: протилежність семантики, регулярна відтворюваність у мовленні, однакова лексична сполучуваність, належність до однієї частини мови, однакове стилістичне забарвлення.

Із активізацією у лінгвістиці функціонального підходу до розгляду мовних одиниць науковці особливу увагу стали звертати на проблеми функціонування і стилістичного використання антонімів. Це привело до необхідності визначити інвентар мовних одиниць, за допомогою яких реалізується контрасту мовленні. Отже, наполегливо стали розмежовувати «мовні» антоніми (до аналізу яких власне і зверталися дослідники 50-60-х рр. ХХ ст.) й антоніми «мовленнєві». Для цього розмежування використовувалися і використовуються різні терміни. З одного боку – повні, прямі, симетричні, загальномовні, узуальні антоніми, з іншого – неповні, непрямі, асиметричні, контекстуальні, ситуаційні, оказіональні антоніми, квазіантоніми. Варто зазначити, що не тільки терміни є різними у класифікаціях антонімів, які укладають різні науковці. За цими термінами може стояти і досить різне значення. Можна сказати, на сьогодні утвердилося і розвивається так зване «широке» розуміння антонімії.

Поділ антонімів на симетричні та асиметричні запропонував Є. М. Міллер. На його думку, протиставлення полярних значень членів антонімічних пар залежно від їх розміщення стосовно вісі симетрії, яка існує реально чи уявно, може бути симетричним та асиметричним [9, с. 15].

Досліджуючи антоніми в українських поетичних текстах, Н. М. Бобух також звертається до типології антонімічних одиниць. За основу вона приймає поділ антонімів на симетричні та асиметричні, запропонований Є. М. Міллером. У класифікації Н. М. Бобух до симетричних (або повних, загальномовних) віднесено антоніми, яким властива семантична і стилістична однорідність, морфологічна однотипність складників. До асиметричних віднесено антоніми ідеографічні (один із антонімів має додатковий відтінок значення); стилістично різнопланові антоніми; символічні антоніми (антоніми, один чи обидва з яких вжито у переносному значенні, але для їх сприйняття як антонімів не потрібний контекст, вони зберігають антонімічні відношення і поза контекстом); міжчастиномовні антоніми [1, с. 146-150].

Базуючись на класифікації Н. М. Бобух, проаналізуємо різновиди асиметричних антонімів, представлених у сучасних українських афористичних текстах. У масиві згаданих антонімів виділяємо ідеографічно неоднорідні антоніми, антоніми зі стильовою, стилістичною неоднорідністю, контекстуальні антоніми.

Ідеографічна неоднорідність протиставлення в антонімічних парах може виявлятися передусім у двох типах семантичної неоднорідності.

Перший тип об'єднує семантично неоднорідні антоніми, значення яких не тільки протиставлені за певною ознакою, але й відрізняються одне від одного наявністю/ відсутністю певного компонента (чи компонентів). Розглянемо афоризм *За довготерпіння перед шкуродерами давніми й сьогочасними український народ, звичайно, можна занести до книги рекордів Гіннеса. Але чи не виявиться вона для нього своєрідним варіантом Червоної книги історії?* (Доценко Р.). У цьому тексті антонімічна пара «давній – сьогочасний» відповідає узуальній антонімічній парі «давній – сучасний». Отже, лексеми «сучасний» і «сьогочасний» є синонімічними. Ця синонімія має ідеографічний характер, про що свідчать значення обох лексичних одиниць, представлені у СУМ: «сучасний» – «який стосується одного часу, однієї епохи з ким-, чим-небудь» [СУМ, Т. 9, с.872]; «сьогочасний» – «який існує, відбувається в сучасний період, стосується сучасного періоду; сучасний, нинішній» [12, Т. 9, с. 914]. Як бачимо, у наведених синонімічних значеннях існують розбіжності – йдеться про наявність у значенні лексеми «сьогочасний» (порівняно з лексемою «сучасний») додаткової семи «нинішній». Отже, лексема «сьогочасний» протиставлена за значенням лексемі «давній» – «який давно минув, колишній» [12, Т.2, с. 205], хоча й не повним обсягом значення. Це й дозволяє відносити антоніми «давній – сьогочасний» до розряду ідеографічних.

До ідеографічних антонімів належить пара «фізично – духовно», представлена в афоризмі *Навколишнє суспільство, на жаль, ніколи не «колишнє» фізично, хоч і яке воно часом «колишницьке» духовно*. Співвідносна узуальна антонімічна пара у цьому випадку – «матеріально – духовно». Автор

афоризму обрав до елемента пари «матеріально» ідеографічний синонім «фізично»; про що свідчать визначення обох лексем, наведені у СУМ: «матеріально» (присл. від «матеріальний») – ‘який існує незалежно від свідомості; протилежне духовний’ [12, Т. 4, с. 119], «фізично» (присл. від «фізичний») – ‘стос. до предметів і явищ матеріального світу. Матеріально відчутний, речовий’ [12, Т. 10, с. 586].

У наведених афоризмах ідеографічна антонімія формується на підставі того, що автор афоризму добирає ідеографічний синонім до одного із елементів антонімічної пари. Інша ситуація в афоризмі, наведеному далі: *Різниця між бубликом і діркою – як між минуцим і вічним*. Згідно зі «Словником антонімів української мови, «минуций – вічний» є антонімічною парою, синонімічною до пари узуальних антонімів «забуття – безсмертя»; «минуций» – ‘який швидко минає; недовговічний’ [12, Т. 4, с. 711]; «забуття (забуте)» – ‘втрата згадки про кого-, що-небудь’ [12, Т. 4, с. 33] «вічний» – ‘який не має початку й кінця; безконечний у часі’ [12, Т. 1, с. 691]; «безсмертя (безсмертний)» – ‘який назавжди лишається в пам’яті людей, завжди зберігає своє значення; незабутній’ [12, Т. 1, с. 146]. Як бачимо, до обох членів відповідної узуальної антонімічної пари автор афоризму дібрав ідеографічні синоніми. Отже, ідеографічна антонімія у цьому випадку базується на ідеографічній синонімії обох членів антонімічної пари, представленої в афоризмі.

Другий тип ідеографічної неоднорідності об’єднує семантично неоднорідні антоніми, значення яких виражають не однаковий, а різний ступінь вияву взаємно протиставлених якостей, ознак, властивостей, що належать до однієї сутності: *Люди придбали великий досвід у скороченні життя, і мізерний – у його подовженні (Рибников Ю.)*. У наведеному прикладі пара антонімів «великий – мізерний» корелює з узуальною парою «великий – малий». Як бачимо, лексеми «малий» і «мізерний» розрізняються саме ступенем вияву ознаки. Зазначимо, що такий тип ідеографічної неоднорідності представлений в афористичних текстах нечисленно.

Антоніми зі стильовою неоднорідністю являють собою протиставлені лексеми, у значеннях яких виявляються різні стильові конотації (належність до розмовного, книжних стилів): *Порядок один на всіх, а розгاردіяш в кожного свій. (Ігнатенко В.)*. У наведеному афоризмі у парі антонімів «порядок – розгاردіяш» протиставлено загальномовна і розмовна лексеми.

Антоніми зі стилістичною неоднорідністю являють собою протиставлені лексеми, у значеннях яких відображено різні стилістичні конотації (застарілості, вульгарності, зневаги, пестливості тощо). Зазвичай стилістична неоднорідність збігається з неоднорідністю стильовою: *Невігласам легше прожити, ніж ученим: їх не переобтяжують знання (Рибников Ю.)*; *На кожного трудягу знайдеться хитрий нероба (Рибников Ю.)*; *Все наше чудове ТБ тримається на ідіотських мексиканських серіалах (Перлюк О.)*; *Розумна жінка знає, коли прикинутись дуренькою (Рибников Ю.)*.

В афористичних текстах стилістична, стильова неоднорідність може бути притаманна ідеографічним антонімам. Так, стилістично неоднорідні ідеографічні антоніми представлені в афоризмі (*Перефразовуючи Ремарка*): *Паскудство одиниці – це паскудство, а паскудство цифри з багатьма нулями – це добропорядність (Доценко Р.)*. Виділені у тексті протиставлені лексеми співвідносяться з парою узуальних антонімів «негідний – достойний», тобто реалізують у першу чергу ідеографічну антонімію на рівні обох членів антонімічної пари. Значення протиставлених у тексті лексем такі: «паскудство» (властивість за значенням «паскудний») – ‘розм. Позбавлений моральної чистоти; нецнотливий, недоброчесний’ [12, Т. 6, с. 87]; «добропорядність» (властивість за значенням «добропорядний») – ‘1. Який відзначається порядністю. 2. перен. Який відзначається позитивними ознаками’ [12, Т. 2, с. 325]. Як бачимо, лексема «паскудство» побутує у стилі розмовному, водночас у її значенні наявна інтенсивна стилістична конотація негативної оцінки. Лексема «добропорядність» побутує у стилях книжного типу.

Контекстуальними є антоніми, що являють собою пару протиставлених лексем, одна або обидві з яких мають переносне значення.

Серед контекстуальних антонімів, представлених в афористичних текстах, вирізняються окремі типи, а саме: контекстуальні антоніми, які поза контекстом не мають у денотаті значення ознак протилежності; контекстуальні антоніми, протилежність яких певною мірою усвідомлюється і поза контекстом, оскільки один із членів пари або обидва є лексемами, асоціативно зближеними із членами узуальної антонімічної пари; контекстуальні антоніми, які в узусі є позаконтекстуальними, але у певному тексті змінюють значення, набувають ознак контекстуальності.

В афоризмі Р. Доценка *Проводирі світлого минулого найпершими дружно шаснули в тіньовики мрячного теперішнього* представлено усі три типи контекстуальних антонімів. Розглянемо контекстуальні антоніми «світлий – мрячний» у складі словосполучень «світле минуле – мрячне теперішнє». Лексема «мрячний» в узусі має значення ‘повитий мрякою, туманом’ [12, Т. 4, с. 818]. В афористичному тексті у контексті словосполучення «мрячне теперішнє» ця лексема набуває переносного значення ‘затмарений недосконалістю, непорозуміннями у державному, соціальному устрої, неспокійний’, що, до речі, наближається до одного із переносних значень лексеми «темний». Контекстуальне значення лексеми «мрячний» формується під впливом значення (також контекстуального) лексеми «світлий» у словосполученні «світле майбутнє»; тут «світлий» – ‘нічим не затмарений у державному, соціальному устрої, спокійний’ [12, Т. 9, с. 91]. Отже, значення обох антонімічних лексем є переносними. Водночас для реципієнтів тексту обидва значення співвідносяться з прямими значеннями узуальних антонімів «світлий – темний». Отже, маємо справу з контекстуальними антонімами, значення яких асоціативно зближені зі значенням співвідносної узуальної пари, а відтак їх протилежність може певною мірою усвідомлюватися і поза контекстом. Дослідниця антонімії в українських поетичних текстах Н.М. Бобух відносить такі контекстуальні антоніми до класу символічних [1, с. 149].

Пара лексем «минуле – теперішнє», за САУМ, є похідними узуальними антонімами від домінантної прикметникової пари «минулий – теперішній», але в афористичному тексті згадані антоніми свою узуальність втрачають, оскільки вжиті у переносному значенні прикметники, з якими вони сполучаються, надають їх значенню нових, не типових для узусу, рис.

Лексеми «проводирі – тіньовики», без сумніву, є контекстуальними антонімами, оскільки в узусі такі лексеми не мають навіть натяку на протилежний відтінок у значенні. А от у контексті протилежність виникає: «проводирі» – ‘відомі всім, уславлювані керівні особи, які охоче збагачуються незаконним шляхом’; «тіньовики» – ‘майже не відомі загалу керівні особи, які збагачуються незаконним шляхом’.

Наведемо інші приклади контекстуальних антонімів зазначених вище типів.

Лексеми, які поза контекстом не є антонімічними, але набули антонімічності в контексті. У представлених далі афоризмах контекстуальні антоніми в узусі є лексемами, тематично не однорідними, такими, які не містять у денотаті значення протилежних ознак. Але протилежні ознаки можна виявити у конотативній складовій значення лексем, які у контексті афоризму стають антонімічними. Наведемо приклади: *Різниця між бубликом і діркою – як між минуцим і вічним (Доценка Р.); Скромність, як і лікті, талантові часом шкодить (Доценка Р.); Душа людини живе поезією – незалежно від того, що вона творить: формули, а чи вірші (Доценка Р.); Де починається поезія, там філології зась (Доценка Р.); Безсмертним можеш стати, хіба що як помреш, а до того ти просто самозванець (Доценка Р.)*. Як зазначено вище, жодна з виділених лексем не має антонімів в узусі. Протилежні елементи значень формуються тільки у контексті.

Символічні контекстуальні антоніми. Аналізуючи контекстуальні антоніми в поетичних українських текстах, Н. В. Бобух наголошує на необхідності виділення особливого класу контекстуальних антонімів – таких, що, стаючи антонімами внаслідок переносного вживання у певному словесному оточенні, певною мірою зберігають антонімічні відношення й поза контекстом. Так, лексема *полин* асоціюється в уяві індивідуума з чимось гірким, а лексема *мед* – із чимось солодким. Навіть без наявності контексту між названими іменниками виникають антонімічні стосунки. Субстантиви *вогонь*, *полум'я* вживаються як символи жару, а *лід*, *крига*, *іній*, навпаки, викликають асоціацію з холодом. Слово *колиска* символізує початок життя, а слова *гриб*, *труна* – його кінець. Прикметники *зелений*, *весняний*, які в переносному вживанні мають значення ‘молодий’, протиставляються прикметнику *сивий* (переносне значення ‘старий’). Н. В. Бобух вважає, що назва «контекстуальні антоніми» для досліджуваного різновиду антонімічних пар не є точною. Аналіз членів таких антонімічних пар показує, що навіть поза контекстом вони зберігають умовне означення зображуваного предмета чи явища на основі асоціативного зближення. А словесне оточення тільки сприяє більш повній реалізації потенційно протиставлюваних значень [1, с. 149].

Отже, контекстуальні антоніми варто зараховувати до символічних у тому випадку, коли можна стверджувати, що у свідомості реципієнтів уявлення про протилежність наведених у тексті

антонімів певною мірою може формуватися і поза контекстом, хоча контекст виступає фактором, який суттєво уточнює сенс протиставлення. Наприклад: *Коли натужуються м'язи, ледачіє мозок* (Доценко Р.). У наведеному афористичному тексті лексеми «натужуватися – ледачіти» є контекстуальними антонімами. По-перше, вони входять до складу метафоричних словосполучень «натужуються м'язи» і «ледачіє мозок», по-друге – лексема «натужуватися» не входить до складу антонімів лексеми «ледарювати». Але уже поза контекстом у свідомості реципієнтів уявлення про протилежність у значенні аналізованих лексем формується – завдяки тому, що існують стійкі асоціації між лексемою «натужуватися» («працювати, діяти з великим напруженням, зібравши всі свої сили» [12, Т. 5, с. 218]) і лексемою «працювати» – «затрачаючи фізичну й розумову енергію, брати участь у створенні матеріальних і духовних цінностей; трудитися» [12, Т. 7, с. 521]. Це й дозволяє реципієнтам актуалізувати поруч із парою контекстуальних антонімів «натужуватися – ледачіти» співвідносні пари антонімів узуальних – «працьовитість – ледарство», «робота – ледарювання».

Узуальні антоніми, які набули контекстуальності в афористичному тексті. Серед таких контекстуально антонімічних пар виділяємо два типи. Перший об'єднує випадки, коли до розряду контекстуальних переходять симетричні антоніми; другий – до розряду контекстуальних переходять антоніми несиметричні, ідеографічні. Наведений далі приклад належить до першого типу формування «набутої контекстуальності»: *Від «інженерів людських душ» до анатомів людських туш – такі вершини і низини тоталітаризму* (Доценко Р.). Лексеми «вершина – низина» є узуальними антонімами. Але сполучення з лексемою «тоталітаризм» переводить згадані лексеми до розряду антонімів контекстуальних, оскільки у цих словосполученнях вони набувають переносного (метафоричного) значення: «вершини тоталітаризму» – «етап у розвитку тоталітарного способу правління в державі, коли керівництво держави гнобить духовний світ особистості і прославляє свої діяння»; «низини тоталітаризму» – «етап у розвитку тоталітарного способу правління в державі, коли керівництво держави гнобить духовний світ особистості і замовчує свої діяння».

Приклад «набутої контекстуальності» другого типу такий: *Одного великого розуму на все життя не вистачить: треба ще бодай дрібного на повсякдень* (Доценко Р.). Антонімами є лексеми «великий – малий». Лексема «малий» має значення «невеликий розміром, незначний величиною» [12, Т.4, с. 606]. Лексема «дрібний» – «1. Малий розміром, об'ємом; 2. Який складається з малих однорідних частинок, предметів» [12, Т.2, с. 414]. Отже, у значенні обох лексем є розбіжності, які дозволяють кваліфікувати ці лексеми як ідеографічні синоніми. А «набута контекстуалізація» – результат метафоризації словосполучення «дрібний розум».

Аналіз представлених в сучасних українських афористичних текстах антонімів дозволяє зробити висновок, що у згаданих творах домінують саме асиметричні антоніми, серед них – контекстуальні, ідеографічно неоднорідні, міжчастиномовні антоніми. Високий рівень експресивності саме цих антонімів зумовлює це домінування, оскільки афоризми вимагають особливого увиразнення.

Список використаної літератури

1. Бобух Н. М. Антоніми в українській поетичній мові : монографія / Н. М. Бобух. – Полтава : РВЦ ПУСКУ, 2007. – 312 с.
2. Булаховский Л. А. Введение в языкознание / Л. А. Булаховский. – М. : Учпедгиз, 1954. – Ч. II. – 177 с.
3. Василенко В. А. Функціонування синонімів і антонімів у поезіях Ігоря Муратова. Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / В. А. Василенко ; Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – Х., 2000. – 18 с.
4. Історія української мови. Лексика і фразеологія : [монографія] / В.О. Винник, В.Й. Горобець, В. Л. Карпова [та ін.]; АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні. – Київ : Наук. думка, 1983. – 742, [1] с.
5. Коваль В.П. Експресивне використання антонімів в художньому мовленні / В.П. Коваль // Українська мова і література в школі. – 1986. – №4. – С. 15-21.
6. Комиссаров В. Н. Аффиксальные слова-антонимы в современном английском языке / В. Н. Комиссаров // Науч. докл. высш. шк. / Филол. науки. – 1962. – №2. – С. 168-174
7. Лисиченко Л. А. Лексикологія сучасної української мови. Семантична структура слова / Л. А. Лисиченко. – Харків : Вища школа, 1977. – 113 с.
8. Мацько Л. І. Стилїстика української мови. Підручник / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько; За ред. Л.І. Мацько. – К. : Вища шк., 2003. – 462 с.
9. Миллер Е. Н. Природа лексической и фразеологической антонимии / Е. Н. Миллер. – Саратов : Изд-во Саратовского ун-та, 1990. – 221 с.

10. Полюга Л. М. Повний словник антонімів української мови / Л. М. Полюга; НАН України, Ін-т українознав. ім. І. Крип'якевича, Укр. мовно-інформ. фонд. – 3-тє вид., доп. і виправ. – Київ : Довіра, 2006. – 506, [2] с.
11. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови: підручник для студ. гуманіт. спец. вищ. закл. освіти. Вид. 3-тє, перероб. та доп. / О. Д. Пономарів. – Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2000. – 248 с.
12. Словник української мови : в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – К. : Наукова думка, 1970-1980.
13. Тараненко К.В. Прагматичний потенціал антонїмії української мови : монографія / К. В. Тараненко. – Дніпро : УМСФ, 2017. – 152 с.
14. Турчин В. В. Лїнгвістичні напрямки у дослідженні антонїмії Лїнгвістичні напрямки у дослідженні антонїмії / В. В. Турчин, В. М. Турчин // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер.: Фїлологічна. – 2011. – Вип. 19. – С.337-341.
15. Українська афористика Х-XX ст. / упоряд. В. Шевчук, М. Михальченко ; під заг.ред. І. Драч, В. Черняк. – Київ : Просвіта, 2001. – 319 с.

Станіславова Л. Л. Асимметричные антонимы в украинских афористических текстах.

Аннотація

В статье исследованы особенности асимметричных антонимов в современных украинских афористических текстах. Выделены идеографически неоднородные антонимы, антонимы со стилиевой, стилистической неоднородностью, контекстуальные антонимы. Описан механизм формирования асимметричной антонимии разных типов.

Ключевые слова: антонимы, асимметричные антонимы, идеографические антонимы, стилиевая, стилистическая неоднородность антонимов, контекстуальные антонимы.

Stanislavova L. L. Asymetric antonyms in ukrainian aforist texts.

Summary

In the article the features of asymmetric antonyms in modern Ukrainian aphoristic texts are investigated. In an array of aforementioned antonyms, ideographically heterogeneous antonyms, antonyms with stylistic, stylistic heterogeneity, and contextual antonyms are singled out. The ideological heterogeneity of opposition in antonymic pairs can be manifested primarily in two types of semantic heterogeneity.

The first type combines semantically heterogeneous antonyms whose values are not only contrasted on a certain basis, but also differ from each other by the presence / absence of a particular component (or components). The second type of ideographic heterogeneity combines semantically heterogeneous antonyms whose meanings are not identical, but of varying degrees of manifestation of mutually opposed qualities, attributes, and properties belonging to one entity.

Antonyms with stylistic heterogeneity are opposite tokens, in the meaning of which various style connotations are revealed (belonging to colloquial, book styles). Antonyms with stylistic heterogeneity are opposite tokens, in the meaning of which various stylistic connotations (out-of-date, vulgarity, neglect, caress, etc.) are revealed. Typically, stylistic heterogeneity coincides with heterogeneous stylistic.

Among the contextual antonyms presented in aphoristic texts, there are separate types, namely: contextual antonyms, which outside the context do not have the meaning of opposites in denotate; Contextual antonyms whose opposite is to some extent understood beyond the context as one of the members of the pair or both are lexemes associably converging with the members of the anonymous pair; Contextual antonyms that are out-of-the-eye in the universe, but in a certain text change meaning, become contextual.

Key words: antonyms, asymmetric antonyms, ideographic antonyms, style, stylistic heterogeneity of antonyms, contextual antonyms.

УДК 811.111'36

Стасюк Л. С.,
кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри прикладної лїнгвістики
Національного університету «Львівська політехніка»
E-mail: lyubava2006 @ukr.net

ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ ІНТИМНОГО СПІЛКУВАННЯ

Статтю присвячено аналізу теоретичних засад гендерних лїнгвістичних досліджень. Звернено увагу на зв'язок між гендерними стереотипами й комунікативною поведінкою жінок та чоловіків у спілкуванні. Встановлено перспективи і завдання дослідження комунікативної поведінки чоловіків та жінок в інтимному спілкуванні.

Ключові слова: гендер, гендерний стереотип, фемїніність, маскуліність, інтимне спілкування (ІС).